

Πανεπιστήμιο Αθηνών
Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ

Σπύρος Α. Μοσχονάς

Μελέτες μεταβλητότητας 3

Μια άσκηση

11/3/2026

Μια άσκηση

Παρατηρήσεις (ηχηρά κλειστά)

Agyra Studios

📍 Agios Prokopios, Άγιος Προκόπιος

Long Necklace 'Angyra'

Home / Collections / Nautilus

mpaoulo.gr

<https://mpaoulo.gr> > games · [Translate this page](#) ⋮

Παιχνίδια - Μραουλο

Παιχνίδια · Hape Gone Fishin' Μαγνητικό Ψάρεμα · Hape
Magnetic Funny Face Ταίριαξε τα Πρόσωπα (Μαγνητικό) · KIDS
HITS PLAY WITH ME ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΖΩΑΚΙ ΓΑΤΑΚΙ ΓΙΑ 1+ ..

Song

Fegari

Natasa Theodoridou · Tosi Agapi Pos Na Hathi · 2002 · 4:46 · 4,467,845

“Το βίν-τε-ο!”

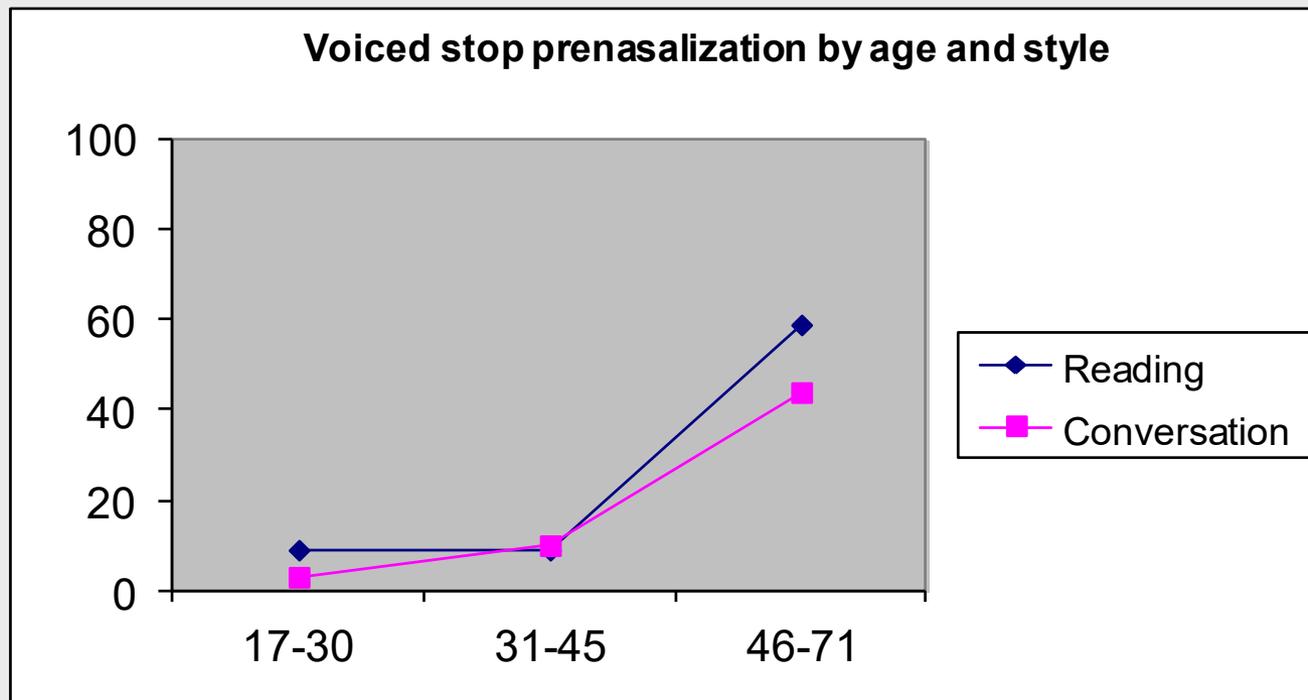

Τι λέει η βιβλιογραφία

- » **Arvaniti & Joseph 2000**: “age, not style, is the most important factor in (nd)/(d) variation; (nt) emerges as a careful style marker”*

* “nt, a variant which reflects spelling conventions and is possible only across word boundaries, emerges as a careful style marker”

Προερίνωση ανά ηλικιακή ομάδα και «ύφος»: άρα;

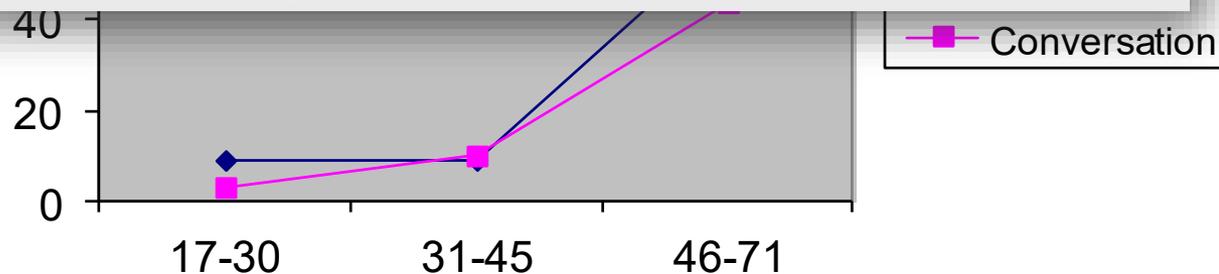
- » **Arvaniti & Joseph 2000**: “age, not style, is the most important factor in (nd)/(d) variation; (nt) emerges as a careful style marker”

Ενδεικτική μεταβλητή / ενδείκτης
(indicator)

Χαρακτηριστική μεταβλητή / χαρακτηριστής
(marker)

Στερεοτυπική μεταβλητή / στερεότυπο
(stereotype)

Η μεταβλητή (b, d, g): Ρυθμιστικός κανόνας (Λυπουρλής 1/3)

Ας γίνουμε όμως πιο συγκεκριμένοι.

Ακριβώς στη λέξη που χρησιμοποίησα μόλις τώρα, ο εκφωνητής της τηλεόρασής μας –μπορεί κανείς να είναι απόλυτα βέβαιος– θα πει συγκεκριμένος αντί για το ορθό συγκεκριμένος· ακριβώς όπως θα πει [...]: συγγραφέας ή άγγελος, αγάθι, φεγάρι, Βαγέλης, Αγλία, πέδε, παδού, πάδοτε, πενήδα, αδί, νεροποδή, φαδασία, έδαση — «χαμηλώστε την έδαση του ραδιοφώνου σας!» –, «συνεχίζομαι έδονες οι προσπάθειες», κινούμαι, αδαποκρίνομαι, απαδώδας, και πολλά πολλά άλλα.

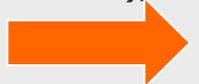
[...] Υπάρχει άραγε κάποιος *κανόνας* που να μας διδάσκει ποιο είναι σε κάθε περίπτωση το σωστό; Και βέβαια υπάρχει. Ας τον παρακολουθήσουμε λοιπόν.

Η μεταβλητή (b, d, g): Ρυθμιστικός κανόνας (Λυπουρλής 2/3)

Οι φθόγγοι {μπ} (=b), {γκ} (=g), {ντ} (=d) – λέει ο κανόνας – προφέρονται δίχως κανέναν ρινικό ήχο μπροστά τους πρώτα πρώτα *στην αρχή των λέξεων*. Έτσι θα πω: *βαίνω, γρεμός, δροπή*. Με τον ίδιο τρόπο θα προφέρω τους φθόγγους αυτούς και στο εσωτερικό των λέξεων – προσέξτε! – ύστερα από *σύμφωνο*. Έτσι θα πω: *bάρβας, αργό, kabardίνα*. Ίδια είναι η προφορά των φθόγγων αυτών στο εσωτερικό των λέξεων και ανάμεσα σε φωνήεντα, *αν η λέξη είναι ξενική*. Θα πω λοιπόν: *καραbίνα, kabardίνα, Γιουγοσλαβία, adίο*. Αντίθετα, στις *ελληνικές λέξεις*, αν οι φθόγγοι βρεθούν, στο εσωτερικό αυτών των λέξεων, ανάμεσα σε δύο φωνήεντα, η προφορά τους είναι τέτοια ώστε πριν από τους φθόγγους αυτούς να ακούγεται ένας ρινικός ήχος. Έτσι θα πω: *έμβορος, έμβειρος, όχι έβειρος, σφίnga, όχι σφίγα, λαρύngι, όχι λαρύγι, ένδοнос, όχι έδοнос, κλπ. κλπ.*

Η μεταβλητή (b, d, g): Ρυθμιστικός κανόνας (Λυπουρλής 3/3)

[...] Όταν λοιπόν εμείς φέρνουμε στη δική μας γλώσσα τις ξενικές λέξεις [...], οφείλουμε να είμαστε προσεκτικοί και να τις προφέρουμε [...] με την προφορά που έχουν στη γλώσσα από την οποία τις παίρνουμε. Έτσι, θα πρέπει να λέμε και εμείς βίδεο, όπως το λένε κι εκείνοι, και όχι βίνδεο, [...] στούδιο, και όχι στούνδιο, μόνους βιβένδι, [...] και όχι μόνδους βιβένδι, μονέλο, όχι μονδέλο, Ιντεραμέρικαν, όχι Ινδεραμέρικαν ή Ιδεραμέρικαν [...]

[...] είναι λίγο να μάθει κανείς να μην εκτίθεται στα μάτια των άλλων λέγοντας, ή γράφοντας, με όποιον τρόπο αυτός θέλει τις λέξεις τους;

(Δ. Λυπουρλής, *Γλωσσικές παρατηρήσεις: Από την καθαρεύουσα στη δημοτική*, Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 1994, σσ. 33-36.)

13. Β'— Δίψηφα σύμφωνα

1. Τα *μπ, ντ, γκ* έχουν άλλοτε άρρινη και άλλοτε έρρινη προφορά.

Άρρινη προφορά έχουν τα *μπ, ντ, γκ*, όταν βρίσκονται:

α) στην αρχή των λέξεων:

μπαίνω, μπουύλο, ντύνω, ντρέπομαι, γκέμι, γκρεμός.

β) μέσα στη λέξη, ύστερα από σύμφωνο και σπανιότερα ύστερα από φωνήεν (σε ξένες λέξεις προπάντων):

μπάρμπας, τουρμπίνα, μπερντές, φίλντισι, υργκό, μπαμπάς, μαντέμι, μπαγκέτα.*

Πιο συχνά όμως η προφορά του *μπ* και του *ντ* είναι έρρινη. Δηλαδή το πρώτο γράμμα, *μ* ή *ν*, προφέρεται ξεχωριστά, και το δεύτερο, *π* ή *τ*, προφέρεται σαν το αντίστοιχο δίψηφο *μπ* ή *ντ*. Οι λέξεις: *αμπέλι, Λαμπρή, πάντοτε, πέντε* προφέρονται σαν να τις γράφαμε: *αμ - μπέλι, Λαμ - μπρή, πάν - ντοτε, πέν - ντε.*

Παρόμοια και στις λέξεις που έχουν *γκ* ή *γγ*, το πρώτο γράμμα προφέρεται σαν *ν*, και το δεύτερο, το *κ* ή το *γ*, σαν το δίψηφο *γκ*. Έτσι οι λέξεις: *αγκάθι, αγκαλιά, φεγγάρι, Αγγλία* προφέρονται σαν να ήταν γραμμένες *αν - γκάθι, αν - γκαλιά, φεν - γκάρι, Αν - γκλία.*

Οι συνδυασμοί *μπ, ντ, γκ*, όταν το πρώτο τους γράμμα προ-

Η προφορά της ελληνικής γλώσσας

Κύριε διευθυντά,

Στα ηλεκτρονικά ΜΜΕ ακούμε κάποιους συμπατριώτες μας να εκφέρουν ελληνικές λέξεις που αρχίζουν από κ, π και τ μαζί με το οριστικό άρθρο τον, την (ή στον, στην) λίγο.... περίεργα και πάντως κατά παρέκκλιση της κατεστημένης νεοελληνικής προφοράς, ναι, αυτής που διδάσκεται στις σχολές Θεάτρου.

Εξηγούμαι: Στα παραδείγματα «την Πάτρα, την Κοζάνη, τον Πύργο, την Καλαμάτα, την Τρίπολη» αντί να εκφέρουν timbatra, tingozani, tombirgo, tingalamata, tindripoli λένε tin-patra, tin-kozani, ton-pirgo, tin-kalamata, tin-tripoli.

Η μεταβλητή (b, d, g) (επιστολή 2/2)

Δεν ξέρω ποιος τους δίδαξε αυτή την ορθοφωνία... Θεωρούν ίσως ότι είναι βάρβαρο να ακούγονται στη νεοελληνική μας γλώσσα οι βαρείς φθόγγοι b, g, d και ότι πρέπει τάχα να εκφέρουμε εκλεπτυσμένα και κομψά... δηλαδή n-r και όχι mb, n-k και όχι ng, n-t και όχι nd... Φανταστείτε να εφαρμόζε το ελληνικό θέατρο την εξωφρενική αυτή απόδοση στους παραπάνω συνδυασμούς συμφώνων. Θα γέλαγε κάθε πικραμένος θεατής. Πρέπει να καταλάβουν όλοι αυτοί οι κακοπροφέροντες ότι στην ελληνική γλώσσα δεν διαβάζεις ό,τι βλέπεις, υπάρχουν κανόνες εκφοράς τους οποίους όμως το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δεν μερίμνησε ποτέ, ιδιαίτερα προκειμένου να γίνουν κτήμα του κόσμου ήδη από το σχολείο δηλαδή εξ απαλών ονύχων. *(Η Καθημερινή 15.12.09)*

Η ελίτ των διορθωτών...

Η μεταβλητή (b, d, g)

Ας γίνουμε όμως ακριβώς στην εκφωνητής της τ απόλυτα βέβαιος συνγεκριμένος: φάγγελος, αγάθι, φάπαδοτε, πενήδα, «χαμηλώστε την «συνεχίζομαι έδα αδαποκρινομαι, α [...] Υπάρχει α διδάσκει ποιο είν βέβαια υπάρχει.

Η μεταβλητή (b, d, g)

Οι φθόγγοι {μπ} κανόνας – προφέ τους πρώτα πρώτ βαίνω, γρεμός, δ τους φθόγγους α προσέξτε! – ύστε αργό, καθαρίνα τών στο εσωτερικ αν η λέξη είναι ξα καθαρίνα, Γιουσ λέξεις, αν οι φθό λέξεων, ανάμεσα τέτοια ώστε πριν ένας ρινικός ήχος. Έτσι θα πω: έμφορος, έμφορος, όχι έμφορος, σφίνα, όχι σφίνα, λαρίνγι, όχι λαρίνγι, ένδονος, όχι ένδονος, κλπ. κλπ.

Η μητέρα

Έψαχνα να βρω το σπίτι μου. Οι δρόμοι ήταν γεμάτοι ερείπια· μοναχά τοίχους πεσμένους και πέτρες έβλεπες· κι ούτε ένας άνθρωπος δεν φαινόταν. Και τότε φάνηκε η άρρωστη μητέρα.

Ποτέ δεν ήταν τόσο καλά, γεμάτη ενέργεια και δύναμη, με πήρε απ' το χέρι και βρεθήκαμε σ' ένα συμπαθητικό δωμάτιο, το σπίτι μας.

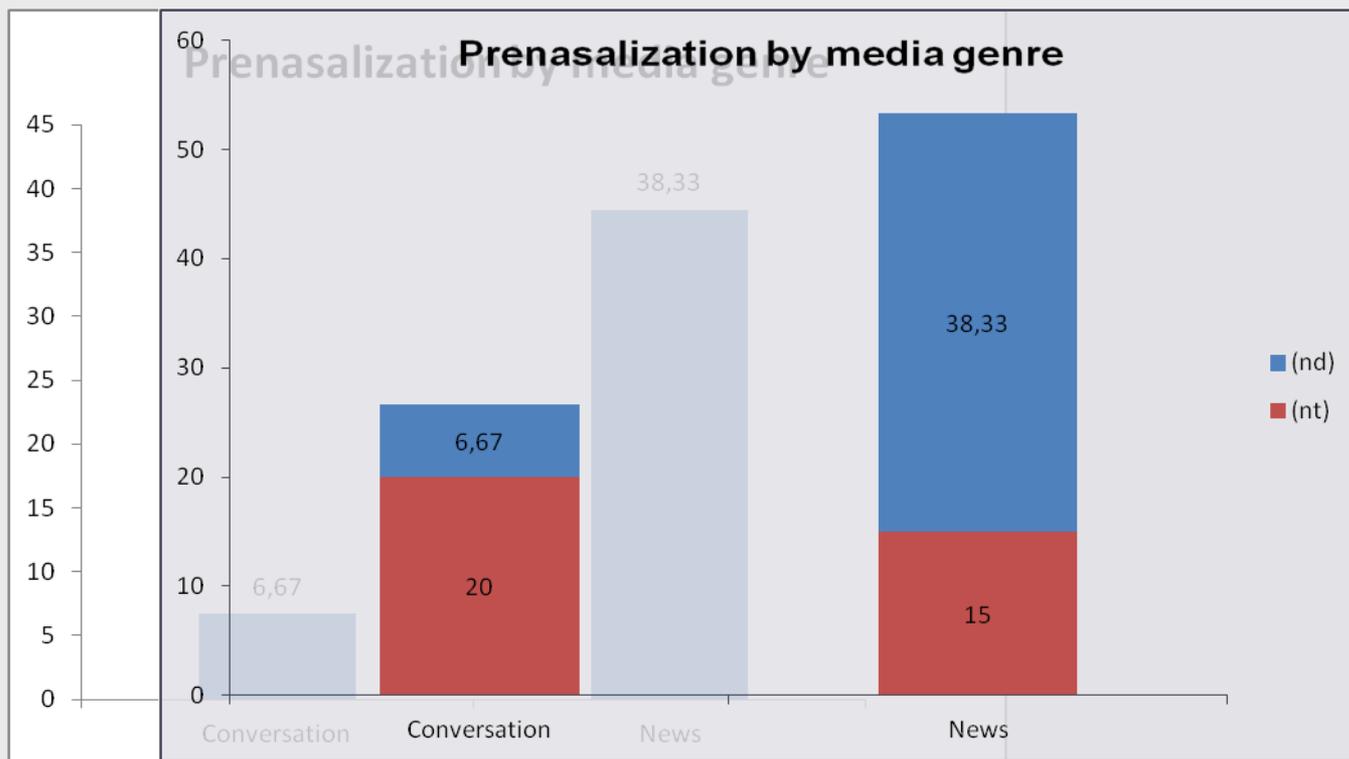
Εγώ έκλαιγα, έκλαιγα γοερά...

Κι αυτή: **Μη κλαις**, ο καθένας μας με τη σειρά του.

*Από τη συλλογή *Έκτοτε*, 1996

Η μεταβλητή (b, d, g) στα ΜΜΕ

	(nd)	(nt)	(d)
News	23 (38.33%)	9 (15%)	28 (46.67%)
Conversation	4 (6.67%)	12 (20%)	44 (73.33%)

Βελτιώσεις;

- » *Τροποποιήσεις στο σχεδιασμό:*
  - διαφορετικοί εκφωνητές/ριες
  - ίδιος εκφων. σε διαφορετικά ύφη
  - ίδιος εκφων., ίδιο ύφος, διαφορετικό Μέσο
- » *γλωσσικοί-συμφραστικοί περιορισμοί στις παραλλαγές;*
- » *γλωσσικές μεταβλητές με παρόμοια συμπεριφορά;*
- » *Αξιολογήσεις των παραλλαγών;*

Έρευνα φοιτητών/ριών (Ο. Αντώνενα, 2015)

ON - LINE (TALK SHOW)

nd	18	d	28	
ng	2	g	29	
mb	1	b	13	
ΣΥΝΟΛΟ	21		70	91

ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ

nd	28	d	11	
ng	4	g	5	
mb	1	b	11	
ΣΥΝΟΛΟ	33		27	60

Γνωστά ✓
 μαζι x2 ✓ *
 Λαογραφία ✓ *
 Studio x2 ✓
 Τζοζο (Τζοζο) *
 Ζαζο *
 Αλαφία ✓
 Αναστάσιος * x5 x2 ✓
 Προβλεψη x2 ✓
 Αδελφός ✓
 Πάπας ✓
 Λαογραφία * x4 x8 x2 ✓
 Διάσημο ✓
 Ζυγαριμένα * x3 ✓
 ταβία * ✓
 Ζαζο * x5 ✓
 Αποστολή ✓
 Αγάπη x3 ✓
 Έρωτας * x5 ✓
 Αποδοχή ✓
 Λόδοιαν ✓
 Ζαζο ✓
 Ζαζο x2 x2 ✓
 Ζαζο x2 ✓
 Κραγιόλας * ✓
 υγρασία * ✓
 αινωδοι ✓
 υδατοδότης ✓
 ζελεφός ✓
 λαογραφία x8 x2 ✓
 ερωτικό ✓
 ποίη ✓

Ημιφίληση ✓
 Ερωτική ✓
 Ζαζο ✓
 Ζαζο ✓
 Γραφιστάρας * ✓
 Ταγο * ✓
 Γαλιός ✓
 Γαλιός ✓
 Γαλιός ✓
 90
 37 114

72 60
 37 38
 b → 14
 g → 10
 d → 14
 b → 11
 g → 5
 d → 11 (21)
 33
 ΔΕΛΤΙΟ ΕΙΔΗΣΕΩΝ
 14
 ΟΛΓΑ ΤΡΕΜΗ

* Δε εις ζωνταίων για εισιτήρια
 ↳ Mail για Μαρτίο
 * Δεσφών μόνο θέρετρο όπου το ειδικό
 ρόλο χρόνο είναι περφόε κωμικόν.

Έρευνα φοιτητών/ριών (ΣΤ. Βεργοπούλου, 2015)

Πίνακας 1

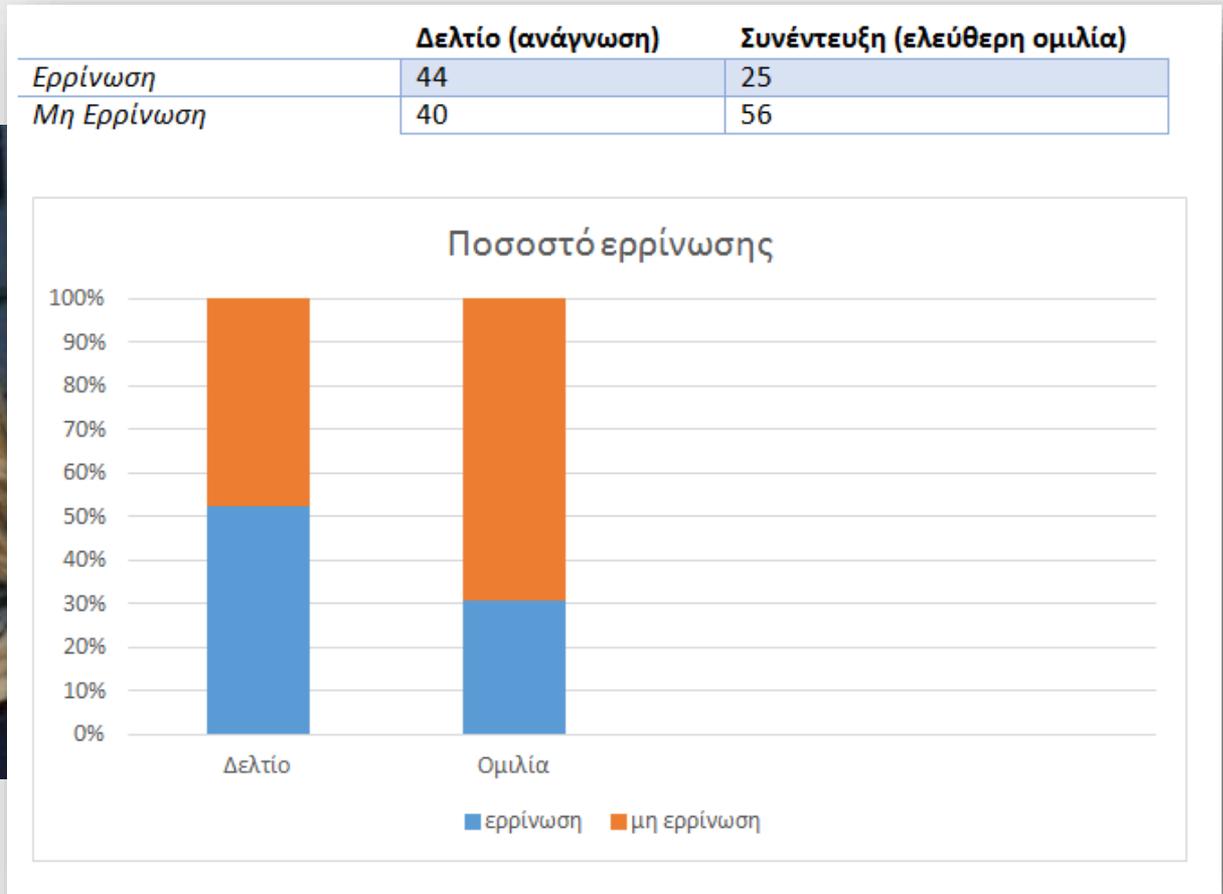
mb, nd, ng/ mp, nt, nk	b, d, g
parapembi	pada
embiria	siban
endasi	simadiko
kendro	kuveda
akumbaye	simadiki
endasi	megalonodas
zondania	brosta
proionda	adistixia
protokolondas	edaks

Πίνακας 2

	Nasalization (%)	mb, nd, ng /mp, nt, nk	b, d, g
Scripted speech	63.6		adiratsistiku
		izun	xriazode
Conversation	21.8	n	simorfonode
			anagi
		s	eglimatikotita
			adiratsistiko
		s	adiparathesis
		des	adimetopizete
		i	adiparatesi
oiongoθike	boruse		

Έρευνα φοιτητών/ριών (Γ. Κουκούλης, 2015)

Έρευνα φοιτητών/ριών (Γ.-Κ. Οικονομόπουλος, 2015)

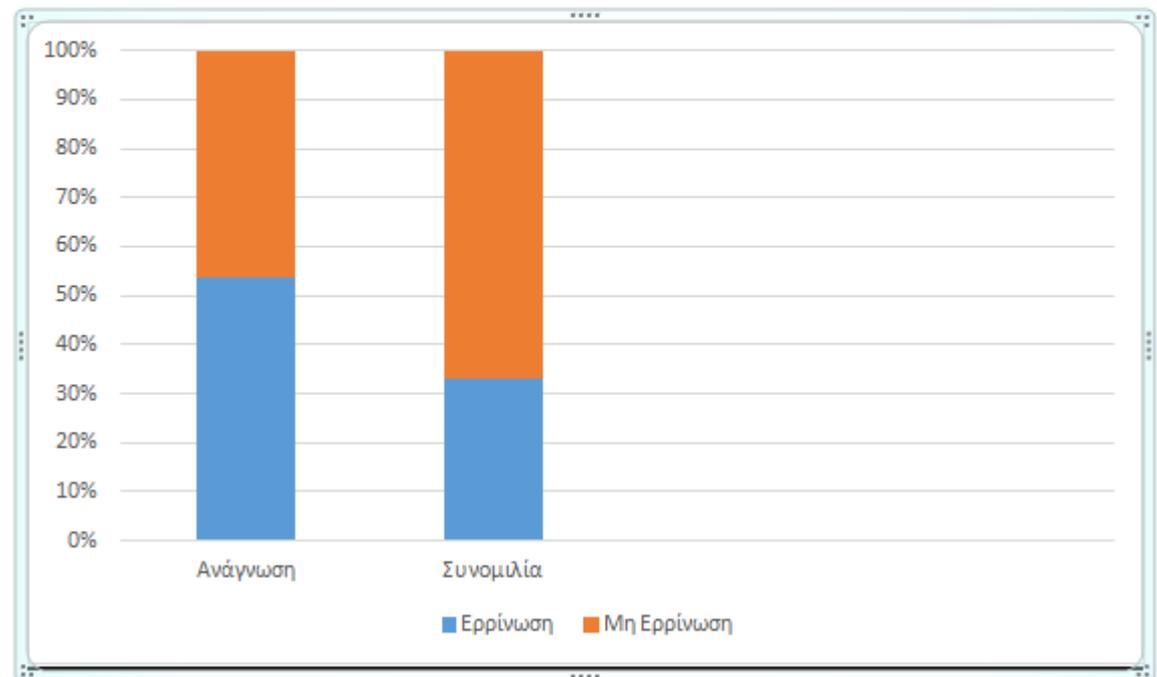

	Διάβασμα	Διάλογος
Ερρίνωση	18	8
Μη ερρίνωση	104	112

Έρευνα φοιτητών/ριών (Μ. Ψιμίτης, 2015)

	Δελτίο (ανάγνωση)	ειδήσεων	Συνεντεύξεις (ελεύθερος λόγος)
Ερρίνωση	44		23
Μη ερρίνωση	38		47
Σύνολο	82		70

Έρευνα φοιτητών/ριών (Ι. Κύργια, 2016)

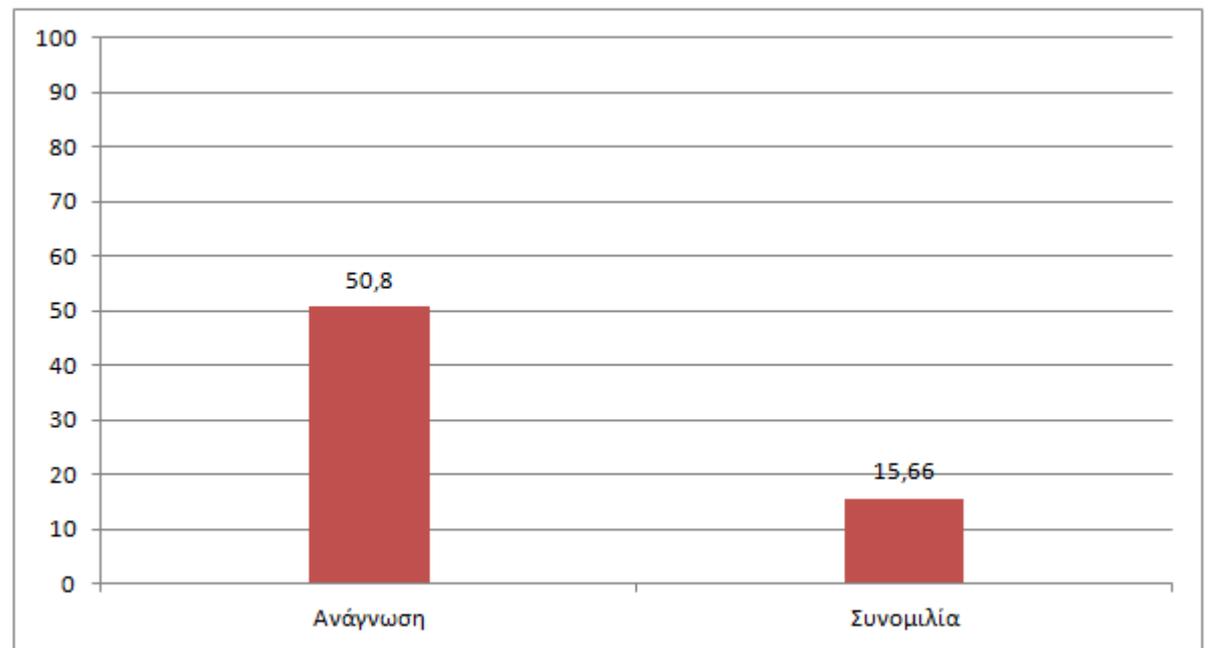

	Nasalization (%)
Scripted speech	41.8
Conversation	22.3

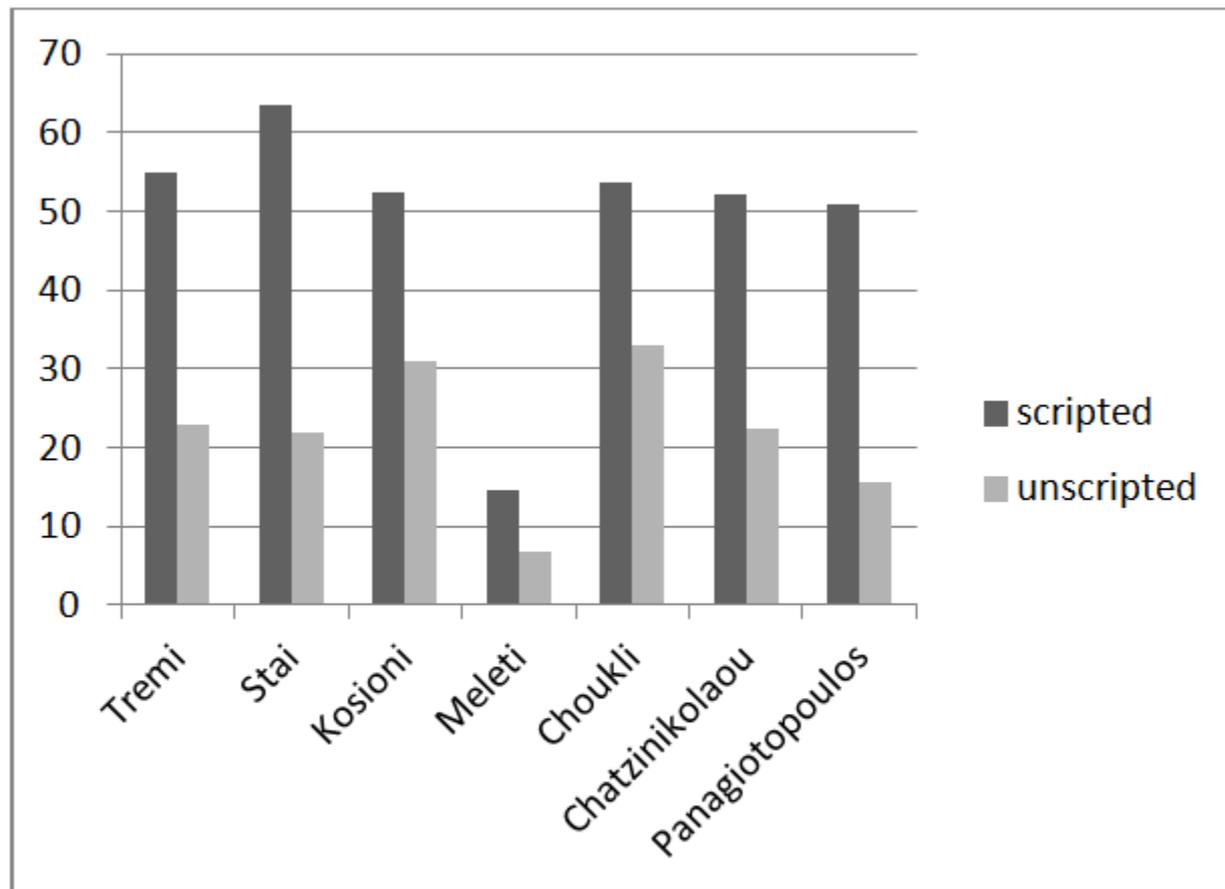
Έρευνα φοιτητών/ριών (Ποταμιάνος, 2017)

Ποσοστιαία ερρίνωση σε ανάγνωση και συνομλία

Research reports combined

Figure 8. Percentages of nasalization in the scripted and unscripted speech of seven news anchors

Research reports published

34

Spiros A. Moschonas

News anchor	Period, Medium	speech	%	#
Tremi, Olga	April 2015, Mega	scripted	55	33/60
		unscripted	23	21/91
Stai, Elli	January–June 2013, NET	scripted	63.6	35/55
		unscripted	21.8	12/55
Kosioni, Sia	March–July 2014, SKAI (radio)	scripted	52.4	44/84
		unscripted	30.9	25/81
Meleti, Eleonora	November 2014, E (“Hastag”)	scripted	14.7	18/122
		unscripted	6.7	8/120
Choukli, Maria	January–June 2015, ANT1	scripted	53.7	44/82
		unscripted	32.9	23/70
Chatzinikolaou, Nikos	January–June 2015, STAR/Real FM	scripted	52.2	35/67
		unscripted	22.4	15/67
Panagiotopoulos, Nikos	June 2017, ERT	scripted	50.8	31/60
		unscripted	15.7	13/70

Table 4: **Nasalization in the scripted and unscripted speech of seven news anchors.** All z-scores for the differences between scripted and unscripted speech are significant at $p < 0.01$. Source: Data were collected by Stavroula Vergopoulou, Olympia Antonena and Melina-Dionysia Konti (Stai); Giorgos Koukoulis (Kosioni); Georgios-Konstantinos Oikonomopoulos (Meleti); Michalis Psimitis (Choukli); Kyrgia Ioanna and Ksiromamou Andrianna (Chatzinikolaou); Alexandros Potamianos (Panagiotopoulos).

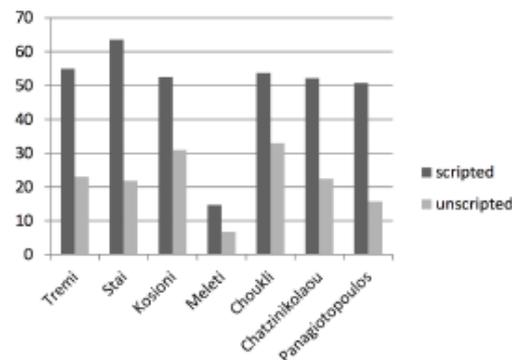

Figure 8: Percentages of nasalization in the scripted and unscripted speech of seven news anchors.

Άσκηση

Ορίστε (τουλάχιστον) μία γλωσσική μεταβλητή, όποια θέλετε εσείς. Εντοπίστε παραλλαγές σ' ένα σώμα κειμένων. Ποιος/ποιοι είναι οι διαφοροποιητικοί παράγοντες;

Οι γλωσσικές μεταβλητές συνδέουν

γλωσσική ποικιλία

ητή)

γλωσσική ποικιλία
υφολογική ποικιλία

τή)

κοινωνική ποικιλία